

Marija bezgrješna, str. 115.

Začéce bezgrješno tvoje mi štujemo, str. 125.

Iz svega jasno proizlazi da je u pjesmaricama lik *bezgrješna* tradicija, a samo se tu i tamo javlja *bezgrješna*.

Pregledao sam i molitvenike koje imam i koje sam našao u župnom uredu tražeći lik *grješnik*, jer se u Litanijama Blažene Djevice Marije nalazi zaziv *Utočište grješnika/grešnika*, a u nekim *Utočište grješnih/grešnih*. Evo molitvenika u kojima sam našao likove sa *grje-*:

1. *grješnih*, Život katoličke Crkve, izdao Zbor duhovne mladeži zagrebačke, 3. izdanje 1899. Isto i u 4. izdanju 1904.
2. *Utočište grješnika*, Mjesec listopad, priredio Jerko Vlahović, Zadar, 1916.
3. *Utočište grješnika*, Zdravo Kraljice, čitanja za mjesec svibanj, s talij. preveo fra Stanko Petrov, Šibenik, 1941.
4. *Utočište grješnika*, Dođi Isuse, molitvenik za školsku i ostalu mladež, sastavio Ante Kolarić, 15. izd., Zagreb, 1943.
5. *Utočište grješnika*, Srce Isusovo ufanje naše, uredio Juraj Gusić, D. I., 5. prerađeno izdanje, Zagreb, 1972.

BEZGRJEŠNO ZAČÉCE U NEKIM KALENDARIMA

Stjepan Babić

Skupljajući primjere za *je* iza pokrivenoga *r*, zapazio sam da u mnogim kalendarima za blagdan 8. prosinca često piše *Bezgrješno začéce*. Htićući vidjeti kako je taj blagdan obilježen s obzirom na pravopisnu normu, tj. da li se *je/e* u toj riječi usklađivalo prema normi, zamolio sam jednu suradnicu da pregleda nekoliko nizova kalendara. Ona je pregledala sedamdesetak kalendara, ali ne nizove pa se nije dobila slika koja bi to najbolje pokazala, pogotovu što je često pisano kraticom iz koje se ne može znati puni lik. Kad je Jezik već trebao ići u tisak, pregledao sam kalendare koje sam imao u svojoj knjižnici.

Neke pojedinačne primjere unio sam u kronološki pregled, a ovdje ću pokazati na dva kalendara od kojih imam više godišta.

Prvi je kalendar Danica. Prije 1972. imao sam samo nekoliko godišta: 1907. ima *Bezgrješ. zač.*, 1913. – *Bezgrješno začéce*, 1920. *Bezgrj. zač.*, a od 1940. na-

pisano je kraticom iz koje nije vidljivo kakav lik ima ta riječ, od 1979. ima *Bezgrešno*.

Drugi je Hrvatski kalendar koji je izlazio u Čikagu. Stjecajem prilika imao sam 22 godišta toga kalendara, od 1961. do 1991. U njima je dva puta na istim mjestima spominjan taj blagdan. Prije kalendarija kao popis blagdana na koje katolici u SAD trebaju ići na misu. Tu je svaki put bez iznimke zapisano samo *Bezgrješno Začeće*. Drugačije je u kalendariju. Tu je 11 puta napisano *Bezgrješno*, 11 puta *Bezgriješno*, a ni jedanput *Bezgrešno*. Urednika je bilo devet, ali se ne vidi jasno da su urednici utjecali na lik *Bezgrješan*, jer je za fra Vendelina Vasilja i Hrvoja Bana bilo i jedno i drugo, a 1979. kad su urednici bili fra Silvije Grubišić i Celestin Raguž uvedeno je u kalendar pisanje *Bezgrješno* i tako je ostalo do kraja kalendara koje sam imao, dakle do 1991. H. Ban je bio urednikom prije i poslije te godine pa je razumljivo da je *Bezgrješno* ostalo kad je jednom uvedeno, ali je zanimljivo da je 1961. za urednika Čuvala bilo *Bezgriješno*, a 1964. za urednika V. Vasilja bilo je *Bezgrješno*, ali 1967. dok je on bio urednikom, *Bezgriješno* i tako je ostalo sve do 1979. Dok je bio fra Ljubo Čuvalo, bilo je *Bezgriješno*. Značajno je da je među urednicima kad je na oba mjesta bilo *je*, bio i fra Gracijan Raspudić, koji je 1987. u svoj prijevod Novoga zavjeta uveo likove *crjepovi*, *grješan*, *grješnik*, *grješnica*.

Kolebanje oko pisanja *bezgrješan/bezgrješan* lektorski gledano nije baš normalno, ali je uobičajeno, i nije izraz nepismenosti, pogotovu što oba lika imaju jezičnu, naglasnu podlogu, naime pridjevi na *-(a)n* mogu osnovu kratiti, ali i ne moraju. Takav je i pridjev *grješan/griješan*, odatle i kolebanje u pisanju, a i *snježan/sniježan* pa iako je prvi običniji, javlja se i drugi, a kolebanje se vidi u nazivu i blagdanu Gospe Sn(i)ježne. Matoš je npr. napisao *sniježni*, ali mu je to poslije smrti okrenuto u *snježni*, no to prelazi okvir ove teme.

PRIMJERI NEKIH KRIVOTVORINA IZA POKRIVENOGA R

Stjepan Babić

U raspravljanju o pisanju riječi tipa *bezgrješan*, *grješnik* i *strjelica*, neki smatraju da su odrasli i obrazovani u tipu *bezj* i da ne znaju za te likove. Među njima su čak i neki jezikoslovci. Prvo, ne znaju za činjenice koje sam naveo u prvome članku, a trebali bi znati jer unatoč svemu ima dovoljno potvrda i da su s malo više pozornosti čitali, zapazili bi ih, a drugo je uzrok njihovu neznanju i to što im je i skrivano da su hrvatski pisci pisali te riječi sa *je*, ne samo da su lektorskim zahvatima takvi likovi uklanjani u rukopisima prije objavljivanja nego i u onim djelima u kojima su već bili tiskani pa